

# PROGRESUL

## Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.  
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

## Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.  
Telefon Nr. 29.

## Tipuri sociale.

Articolul „Fruntașii și codașii” din numărul anterior al „Progresului” nostru a fost comentat în felurite chipuri. Unii zic că-l subscriu cu amindouă minile. Alții zic că-l „prea îndrăzneț”. Ba s'a găsit și un „aprețiator” curios, care a citit pînă șiruri și subiectivism, vorba Neamțului „Wie der Schelm ist”. Ce să te faci cu lumea. Înloc de a aduce pe cineva la brează prin polemică, unde se cere dealtfel să și ai cu cine discuta, credem de cel mai nimerit lucru a publica (retip. din „V. Naț”) acest studiu care va servi de prefață cărții *Tipuri sociale* (Arivistul politic. Parazitul politic. Nihilistul intelectual etc.), ce va apare încurind.

Dintre toate elementele unui agregat social, al unei societăți omenești, poate cele mai interesante de studiat sînt deosebitele tipuri, răspîndite în mijlocul ei. Ele se deosebesc de marea masă a indivizilor ce o compun, prin anumite particularități sufletești, cari pe observatorul pătrunzător îl impresionează adînc chiar dela început.

Ceiace face interesant un tip social sînt unele însușiri, cari, deși se observă adesea și la alții, însă nu sînt atît de bine reliefate, nu ies atît de mult în evidență. Unele *apucături* caracteristice unei societăți întregi dintr'o epocă anumită nu le găsim nicăiri mai bine concretizate, mai bine evidențiate, decît în unele tipuri, cari trăsesc în mijlocul ei.

O trăsătură caracteristică a societății contemporane este goana nebună după profit a celor mai mulți dintre membrii ei, setea de cîștig, prin cît se poate mai puțină muncă, sete pornită din nenumăratele apetituri ce-i stăpînesc, și care a devenit atît de aprigă, încît a nimicit orice sentiment umanitar. Deacolo și zicătoarea că în *afaceri sentimentul nu are ce căuta*.

Ei bine, această sete stăpînește pe foarte mulți, pe atît de mulți încît, dupăcum spuserăm, a devenit o trăsătură caracteristică sufletescă a societății în care trăim. Însă în nimeni nu este mai bine întrupată decît în așa numiții minuitori de afaceri — *brasseurs d'affaires* — al căror tip clasic a fost creat de *Octav Mirbeau*, în interesanta sa piesă *Les affaires sont les affaires*.

Ceiace face ca tipurile sociale să fie atît de interesante, este că în ele sînt *sinteze* unele însușiri sufletești, cari, mai mult sau mai puțin, se observă la o totalitate întreagă de oameni.

Procedurile întrebuintate în descrierea tipurilor sociale sînt două: cel curat psihologic și cel literar.

Pecind psihologul descrie numai însușirile caracteristice sufletești ale unui tip și felul cum el și le manifestă în mediul social, — literatul *le intrupează* într'o persoană închipuită însă verosimilă, pe care o pune într'un mediu anumit — tot închipuit — și ne-o arată *în acțiune*. Astfel, pecind psihologul ne arată resorturile ascunse — dacă s'ar putea numi astfel — ale felului de a se purta ale unui anumit tip social, — literatul pune aceste resorturi în mișcare, — trage sforile, întocmai ca jucătorul de păpuși.

Așa încît, pentru cine își dă bine seama, între psihologie și literatură este o legătură strînsă. Această din urmă — cînd e bună — este complectarea sau, mai bine zis, concretizarea celei d'întăi. Ba s'ar putea zice că adeseori literatura este folositoare mai multora decît psihologia, — fiindu-le mai accesibilă și mai plăcută, căci instruește amuzînd în același timp. — *La Bruyère* e cu mult mai puțin citit decît *Shakespeare* și *Balzac*.

O greșală, în care cad mulți literați și la care sînt expuși unii psihologi, este că descriu *persoane* înloc de tipuri. Cu alte cuvinte, înloc de a ne da trăsăturile unei categorii de oameni, ne descriu însușirile caracteristice ale unui singur individ.

Din aceasta nu cîștigăm nimic. Însă nu este mai puțin adevărat că sînt și unele persoane, cari pot fi luate ca adevărate tipuri. Astfel a fost, bunăoară, Arton, tipul clasic al escrocului. Însă acestea sînt rarități. Deregulă, fiecare individ, pelingă însușirile sufletești comune mai multora, are unele ale lui personale și numai ale sale. Acestea nu ne interesează.

Scrierile celor cari descriu persoane, sînt osîndite la o grabnică uitare; căci, odată pierită, persoana descrisă, ele nu mai sînt de niciun interes, și poate că nici înainte nu erau destul de interesante.

În descrierea tipurilor sociale trebuie să procedăm întocmai ca în medicină, unde, cînd este vorba de-o boală, ni-se descrie tipul clasic al ei, și nu un anumit bolnav.

Ear bolnav care se prezintă absolut toate simptomele unei boale, așa cum este descrisă în tratatele de patologie, nici nu există.

Din observarea felurilor bolnăvi de aceeași boală, medicii constată simptomele cari se observă mai des și, *prin sintelizare*, ne descriu apoi tipul boalei în chestiune.

Tot astfel și cu tipurile sociale. Din observarea unor anumite însușiri, din cari am constatat — la unii unele, la alții altele — la o categorie de persoane, noi schițăm tipul social ce ne-am propus să zugrăvim. Persoană reală, care să-l oglindiască *întocmai* așa cum lam descris, este greu, dacă nu chiar cu neputință, să existe: însă se poate să fie multe, cari să aibă cîteva trăsături sufletești comune caracteristice tipului descris de noi, adevă să se apropie să se asemene mult cu el.

Așa îmi explic de ce, cînd am descris tipul de *arivist politic*, m'am pomenit că unii îmi spun că am vroit să descriu anumite persoane, pe cari dealtfel nici nu le cunoșteam.

Deci lucru neexact. Luăm în deosebi din realitate *elementele* tipului, nu chiar tipul. Că se întîmplă uneori — prea arar — ca o persoană reală să-i semene de minune, — nu este vina noastră, căci nicidecum n'am avut intenția să facem personalități.

Adesea natura este mai măeastră decît noi, niște simpli muritori.

E lucru destul de cunoscut, că fondul sufletesc al naturii omenești rămîne aproape același. Felul de a simți, decî nu chiar intensitatea simțirei, este aproape, aproape ca în trecut. Aceleași dorinți și, îndeosebi, aceleași patimi îl stăpînesc. Intrucîtva numai *obiectul* lor variază.

Totastfel și cu tipurile sociale. În sufletul lor, însă, înclinările și patimile sînt mai bine accentuate, mai puternice. La ele toate însușirile sufletești — sau cele mai multe — sînt mai bine precizate decît la oamenii ceilalți. Aceasta nu însemnează că sînt *mai pre sus* de cealaltă lume; unele sînt mai cu mult mai pe jos, dacă le privim din anumite puncte de vedere, și mai cu seamă din cel moral. Printre ele putem găsi unele de-o necontestată valoare morală, cum sînt bunăoară unii *„nihilisti intelectuali”*; altele lipsește cutotul de ea, ca de exemplu, *arivistul politic, cuceritorul de inimi*, etc.

Particularitățile caracteristice tipurilor sociale pot fi din domeniul *inteligenței simțirei și voinței*. Ele ni-se pot infățișa sub forma de calități sau de cusururi. Ear societatea și felul cum sînt îmbinate în sufletul unui tip, sînt foarte variate.

Eată, de exemplu *arivistul politic*. În sufletul lui sînt împreunate *viclenia, dibăcia, voința tenace*, și adeseori o inteligență nu tocmai comună. Ear defectul lui mare este totala lipsă de scrupule, în lupta pentru a parveni.

Cutotul opus lui poate fi *nihilistul intelectual*. La acesta veți observa o inteligență mai totdeauna superioară, rareori putere mare de voință, și foarte adeseori o simțire foarte delicată. *Peșind* arivistul este un *activ*, nihilistul intelectual este mai mult un *contemplativ*; ce-l face să fie astfel, este convingerea adînc înrădăcinată în sufletul său, că la urma urmei toate se reduc la nimic. De aici și numirea lui de nihilist intelectual.

Tipul cel mai variat dintre toate este *al amoralului*. S'ar putea obiecta decît unii, cari sînt convinși că simțul moral, sau conștiința morală, este ceva excepțional și mai mult o anomalitate, deoarece natura are în vedere în primul rînd interesul individului, *indiferențele de mijloace* întrebuintate, — s'ar putea obiecta, că amoralul nu formează un tip deosebit, deoarece aproape toți oamenii sînt astfel. Însă sînt amoralii și amoralii. Nu la ordine observăm lipsa de calități morale împreunată cu defectele cele mai rafinate. Dar, tocmai aceasta este particularitatea care *distinge* pe amoral de celelalte tipuri. **N. Zaharia.**

## M. A. Stolypin despre chestia unirii bisericii rusești.

Ca un fulger a străbătut în toată lumea vestea despre sfîrșitul tragic al ministrului rusesc Stolypin. Ziarele la rîndul lor, au grăbit a-i caracteriza activitatea și duhul de care a fost insuflată această activitate a sa în administrarea afacerilor imperiului urias.

Pe noi ne-ar interesa să știm, ce părere avea el despre chestia unirii bisericilor, în Rusia sfîntă, unde atît de mult se agită chestiile mari religioase.

Părerea ce o avea pestetot familia Stolypin despre chestia unirii bisericilor, se

Raglanuri,  
pardisiuri,  
ghete, pentru bărbați, femei și copii,

galoși,  
pălării,  
paltoane, geamantane

au ajuns, în mare depozit, la firma  
IUIU WEISS în ORAVIȚA  
Telefon Nr. 38.

poate încitva vedea din declarația ce a făcut-o în anii trecuți M. A. Stolypin, fratele ministrului, într'un articol „Chestia catolică în Rusia“, publicat în „Novoie Vremia“ (1 Iunie 1918):

„Dacă ne reîntoarcem la leagănul istoriei noastre, posibilitatea unei atarî reuniri ni-se pare încă detot reală, nu numai din punctul de vedere bisericesc, ci și din punct de vedere național. Oare nu ne va împăca chiar faptul, că sfântul Clemente, al patrulea papa al Romei, învățacelul sfântului Paul, a suferit din partea păgînilor martiriu pela Sebastopolul nostru? Și pentru unii dintre noi va fi fără îndoială o nemaiauzită revelațiune, că sfinții rusești, ca marea Ducesă Olga, sfântul Boris și Gleg, sfântul Vladimir, sfântul Varlaam, sfântul Sergie și Radoneg și mulți alții, sînt venerați și din partea bisericii romano-catolice ca sfinți.

„Tot asemenea biserica ortodoxă veneratează numeroși pați sfinți. Deosebirea în expunerea faptelor constă în aceea, că noi perioada de unire, ce a premers desbinării bisericilor, nu o considerăm ca o perioadă de unire prin supunere la scaunul roman“.

Orcit de rezervate să fie aceste păreri ale lui M. A. Stolypin despre chestia unirii bisericilor, totuși reiese din ele simpatia lui față reunirea bisericii rusești cu Roma.

Dupăce apoi noi știm și cunoaștem multe fapte ale istoriei rusești, din cari apare, că legătura primă dintre biserica rusească cu Roma nu a fost numai o unire prietenească, cum ar crede M. A. Stolypin, ci chiar o „unire prin supunere“, avem nădejdea, că prin studierea nepărtinitoare a istoriei prime rusești, bărbații înțelepți ai bisericii și mireni aparținători bisericii rusești nu vor întîrzia mult a pune pe tapet rezolvirea chestiei unirii bisericilor.

Eată un glas ce resonă admoniitor din afunzimea celui mai mare popor din Europa; este glasul vremii, pe care am socotit a nu fi de prisos a-l împărtași și cititorilor noștri, cărora le-am fost grăit cu sinceritate în mai multe rînduri despre „reunirea bisericii românești“.

Virgil Pop.

## CORESPONDENȚĂ.

Recița, 17 Octombrie 1911.

Onorată Redacțiune,

Fiind morbos și avînd multe și înalte praguri de trecut p'aici, n'am prea putut pîn'acum să vă comunic una-alta de pela noi. Invrednicindu-mă Dumnezeu de cîteva clipe mai senine, m'am gîndit și la „Progresul“ nostru, pentru care trimit aceste cîteva șire:

Duminecă s'a făcut ceremonia începerii anului școlar la biata noastră școală conf. română, și cum în „orașul“ nostru oamenii nu prea vin la biserică, am adunat corul complet, cîntînd frumusele în biserică. După liturghie am mers în corpore la școală, unde făcîndu-se sfințirea apei a răspuns și aici corul înălțînd inimile Traianizilor... S'au mai luat oamenii și de pe drum în urma chorului și venind pînă la școală, să vadă „ce minune“ o mai fi și asta, s'au adunat un număr frumos de ascultători, cărora preotul-capelan Ion Vida din localitate le-a arătat rostul școlăii, ear eu, iscălitorul acestor rînduri, am arătat bubele, cari necăjesc pestetot viața școlară, bube cari numai părinții le-ar putea vindeca, mulțumindu-le pentru participare și rugîndu-i, că la anul serbătoarea aceasta să fie hramul școlăii.

Ne căznim să înjghebăm o comună *urbarială* să ne scăpăm pecit se poate de „binefacerile“ împreunării comunelor. Să se știe, însă, că împreunarea Reciței-române cu cea montană s'a făcut și cu voturile alor vre-o 2—3 cari își bat peptul numindu-se „fruntași“, dar cari demult au uitat ceiace se numește Român, de dragul „ochiului de drac“, de dragul banului.

S'a mai întîmplat, pot zice o minune, aici la noi:

Un Bufan din Recița-montană, dintre cei mai răsăriți, a luat de nevastă o Frătuță din Recița-română. S'a făcut o nuntă mare și frumoasă. Începutul s'a făcut, poate să mai urmeze și altelele... Ion Mărilă.

## IGIENĂ.

### Primejdia holerei.

Impărtășim și noi cititorilor noștri aceste povește bune din focea d-nului N. Iorga:

După ciumă, care e cea mai grozavă printre boalele lipicioase, și de care per oamenii cu miile, cum au perit acum vreun an prin părțile rusești de lingă China, — nu este boală mai ușor de luat, și mai strașnică în urmările ei, decit holera.

Bolnavul e prins la stomah și la burtă de dureri mari, și nu mai poate ține în el nimic din ce mîncă, se învîrte în spasmi de durere, și în cîteva ceasuri, uneori numai în cîteva zile, perde apa din sînge într'atîta, încît prin toți mușchii lui trec cîrcei strașnici, și într'un leșin — nenorocitul își dă sufletul.

Prin Asia, în stăpînirile turcești, holera e foarte obișnuită. Zilnic mor la Constantinopol și prin tabere zeci de soldați de-aî Sultanului. Și în Rusia, peste Prut, mai ales în Basarabia, se cerea acestei boli ucigăse taie destule vieți omenești. Încă de anul trecut unele locuri de pe lingă Dunăre ale Ungariei erau molipsite, și anul acesta au fost destui morți și în Capitala țerii, în Budapesta. Insfîșit, pecind Italianii serbau cînceci de ani decînd țara lor, scăpînd de subt orice stăpînire străină, a ajuns una singură, ca un dar urît la zi de serbătoare, a venit călătorearea făcătoare de rău și a stricat bucuria bieților oameni, făcînd să fugă de frică cei mai mulți dintre oaspeții cari voiau să cerceteze acele locuri frumoase. La noi au fost cîteva bolnavi și prin alte părți, însă lingă Brăila, și în oraș chiar, au fost cele mai multe jertfe.

Dar pelîngă astea mai sînt atîtea țeri în Europa. De jur împrejurul lor holera bîntue, deși de oamenii de acolo nu se poate atinge. Și de ce oare? Pentrucă e ca o fiară care pe ce pune dinții, rupe, dar o puteți împedeca de o pătrunde.

Cum se poate face aceasta, e lesne de înțeles. Nu spoid gardurile cu var, cum fac la noi unii oameni ușori la minte. Nicî cu rugăciuni spuse în murdărie și neîngrijire. Ci trăind omenește, inadevăr după vrednica și cinstea omului.

Turcii nu se poate zice că nu sînt oameni curați. Chiar legea lor le cere să se spele de cîtevaori pe zi. Dar nu sînt numai ei pe acolo, ci atîtea alte neamuri nespălate, de legea lor și de legea noastră. Rușii din popor nu sînt porecliți degeaba „porci“ de cine-i cunoaște mai bine. Iar Italianii, cari își duc viața mai mult în stradă, și cari se grămădesc cu sutele într'o casă veche, rău luminată, sînt însemnați de'nainte ca să fie pradă bolilor rele.

Deci, ca să scape omul de holera, se cere casă

## FOILETON.

### Amintiri

#### dela fondarea Universității din Iași

(povestite de Spiru C. Haret în „Voința Națională“).

Ziua de 26 Octombrie 1860 era o zi pomomorită, rece și umedă. În ajun, profesorul nostru, d-l Toma Săvescu, ne spusese că trebuie să venim pregătiți ca să mergem la paradă. Avea să se înființeze o școală mare, care se chema Universitate și era să vie și Vodă.

În mintea noastră de copii, nu era deloc lămurită ideea, cam ce ar fi o Universitate. Eram în clasa III-a pimară, și școala noastră din Sărărie nu avea încă altă clasă mai superioară. Pe atunci, în tot Iașul, singură școala dela Trei-Sfetișele avea și clasa IV-a, la care era bine cunoscutul Darzeu. Deaceia, nouă ni-se părea că școala dela Trei-Sfetișele era deja o școală mare, ear colegii noștri Apostolescu, Frații Macludon și alții, cu un an mai mari decit noi, cari urmau acolo, erau înconjurați de tot respectul nostru cînd binevoiau să vie să ne mai viziteze uneori în ripa de devala dela Biserica Vulpe, unde se adăpostia modesta noastră școală.

Mai știam că este o școală și mai mare decit cea de la Trei-Sfetișele; era Academia, azi Liceul Național, unde cu cîteva luni mai înainte, ni-se împărțiseră premiile, în mijlocul unei înghesueli grozave, a unei călduri năbușitoare de choruri și de muzici militare. Dar mai departe

nu mergeau cunoștințele noastre, și eu unul num-î puteam deloc închipui ce putea fi o școală, unde să mai învețe văru-meu G. R., căruia deja începuse să i-se arate mustața.

Orcum, în dimineața de 26 Octombrie, plecarăm dela școală, cam tremurînd subt umezeala rece, care, fără să ploae, ne înmuia hăinuțele. Steagul școlăii îl purta camaradul meu de clasă I. G., azi trecut dintre cei vii, ca și cea mai mare parte, vaî, din camarazii, cari mă însoțiau în ziua aceea: Blîndul și cumintele P. C. neastîmpărații I. D. și N. N., tacticosul P. D. și atîția, și atîția alții. Nu prea eram mulți. Se vede că părinții, îngrijiți de vremea cea urîtă, nu avuseră curajul să lase pe mititeii lor să meargă la paradă. Iubitul nostru dascăl mergea pelîngă noi.

Ajunserăm prin ulița Tîrgului de sus, și după cîteva schimbări din loc în loc, furăm înșirați pe două rînduri, în colțul din sînga dintre strada Tîrgul-de-sus și strada Universității, subt balconul unei case cu două etaje, care a subzistat pînă nu demult, și în care balcon se aflau o mulțime de doamne și de domnișoare. Mi-a-duc aminte că coada cea lungă a steagului nostru și spiritul neastîmpărat al colegului I. G. le-au supărat destul pentruca, la un moment, să ne adreseze unele aspre admonestații.

Am tremurat destul de multă vreme, înghesuții și din dreapta și din sînga și din față, de mulțime de lume și de poliție, care se silia să țină liber mijlocul stradei. Pe dinaintea noastră treceau, una după alta multe trăsuri, cu cite unul sau doi domni și intrau în curtea universității.

Deodată profesorul nostru se întoarse spre noi și ne spusese: „Vine d. Kogălniceanu!“ Aproape în același moment trecu repede o trăsură, însoțită de urale puternice. Pe Kogălniceanu însă nu am avut vreme să-l văd. De-altfel despre dînsul eu nicî nu știam altceva decit că vreo doi trei ani mai înainte îl văzusem intrînd într'o casă de lingă 40 de Sfinți, alături cu care ședeam și noi, și că servitoarea care ne însoția ne spusese că pe d. acela îl chema Kogălniceanu, și că e ministru. Nu și-a dat însă osteneala să ne spue, ce va să zică ministru.

Nu tîrziu după trecerea lui Kogălniceanu, alte urale anunțară sosirea trăsorei domnești. O furtună de strigăte asurzitoare, un șuvoi de lume ce alerga pelîngă o trăsură, care mi-s'a părut înaltă pînă la cer, o împinsătură voilentă înapoi, o viziune repede și nedeslușită de mult aur, amestecat cu ceva roșu, și atîta tot. Cuza trecuse, în mare uniformă, în trăsura sa cu livrele roșii a la française.

Așa am văzut eu pe Cuza pentru întăia-ora. De atunci l-am mai văzut de multeori, uneori foarte de aproape. Ultimată a fost la 24 Ianuar 1866, cînd înconjurat de o mulțime de uniforme strălucitoare, primia defilarea armatei pe podul Mogoșoaiei, din balconul cel mare dintre coloane dela palatul domnesc din București.

Curînd după trecerea lui Vodă ploaea începuse să cadă de-abinelea. Profesorul nostru, care ne îngrija ca pe copiii lui, ne adună pe lingă dînsul, ne numără cu băgare de seamă, ca să nu se fie rătăcit vreunul, și pornirăm spre casă.

fie curat. Mai ales curat pe minile lui. Să și-le spele, cum era datina mai demult, deciteori apucă o bucată de pine. Și mîncarea toată să fie curată și ea, ferită de atingerea muștelor purtătoare de spurcăciune și molimă, — adică așa cum și cel mai sărac om dela noi obișnuia odată. Dacă e primejdia mare, să nu se manînce nimic ce să nu fie trecut prin focul care curăță nimicind vietățile acelea, nevăzute ochiului, din a căror prasire uriașă iese și se întinde boala.

Dar mai este ceva. Cu măsurile arătate: mină și mîncare curată, poate scăpa orcine. Se poate întîmpla, însă, ca în preajma lui să se isce boala. Datoria cere atunci ca el să ajute a o înăbuși. Pentru asta e doftorul, care viața lui și-o pune în primejdie, ca să scape pe a altora.

În Italia și în Turcia au fost lucruri urite. Bieții doftori căutau în toate părțile pe bolnavii ascunși — ca și cum ai ascunde sub pat focul cel aprins — și pe ceice au venit în atingere cu ei, ca să-i așeze în spitale, de-o parte de lumea sănătoasă și nemolipsită. Pe alocurea s'a sculat însă lumea aceasta ca să-i ucidă și a dat drumul bolnavilor. Pedepsa a fost că au murit cu miile.

Și la noi, lângă Brăila, niște dobitoti cu inima neagră au huiduit pe doftori. Dar s'a trecut peste împotrivarea lor. Și bine s'a făcut. Așa se apără o țară de rău și cu silă.

Curățenie, îngrijire și supunere, și boala va trece la cei cari n'au aceste trei însușiri mîntuitoare.

N. Iorga.

## ECONOMIE.

„Furtuna“ moară cu aburii, soc. pe acții este firma unei noi întreprinderi industriale românești, ce este pe cale a se înființa în Gataia, com. Caraș-Severin. Capitalul societății este pe proiectat cu K 100.000 în 500 acții à K 200. Fondatorii noii societăți sînt:

Simeon Popescu, directorul băncii „Ancora“, Gataia, Iiie Gilezan, econom în Gataia, Luca Lazar, proprietar în Morava, Grigore Pocreanu, directorul băncii „Berzava“ în Recița, Tiberiu G. Neda, contabil în Cacova, Pobega Nicolae, econom în Șoșdea, Teodor Popovič, preot în Morava, Trandafir Mercea, casierul băncii „Ancora“ Gataia, Dr. Caius Brediceanu, avocat Lugoj, Dr. Vasile Meșter, avocat Verșeț, Alexandru Bojincă, cand. de avocat Oravița, Dr. Ion Nedelcu, avocat Oravița, Dr. Liviu Cigăreanu, avocat Oravița, Vasile Iorgovanu, proprietar în Ticvaniul-mare, Simion Vițian, proprietar și comerciant în Slatina, Ioan Epure, directorul băncii „Plugarul“, Cacova, Frații Popovič, ferari în Recița. Într'un ceas bun!

### Insoțirile săsești sistem Reiffeisen.

La 9 c. și-a ținut asociația însoțirilor săsești sistem Raiffeisen a 25-a adunare generală anuală în Agnita. Conform raportului anual, prezintat cu ocazia aceasta, numărul însoțirilor de păstrare și credit aparținătoare centralei din Sibii a crescut în anul trecut cu 10 la 173, ear numărul însoțirilor de consum cu 2 la 44. Insoțiri de privințe au fost 3, ca și în anul trecut; astfel numărul total al însoțirilor săsești de tot soiul a fost de 220. Numărul total al membrilor acestor 220 de însoțiri se cifrează cu 16.240; 13.694 membri ai însoțirilor de credit, 2497 ai însoțirilor de consum și 49 membri ai însoțirilor de pivniță.

Cifrele bilanțului pe 1910 au fost de peste K. 29 mil. (creștere față de anul precedent K. 3.5 mil.); suma depunerilor spre fructificare, incl. rezervele, a fost de K. 9 mil. (+ față de 1909 K. 1 mil.) Imprumuturile K. 10.5 mil. (+ K. 1.39 mil.) și realitățile proprii K. 1.5 mil. Părțile fundamentale ale membrilor se urcă la K 322.435. Rezervele la K. 866.298, ear profitul net la K 141.112.

Suma bilanțurilor însoțirilor de consum a fost de K 687.000, aproape cu K. 100 miil mai mult decît în anul precedent. Profitul net al acestor însoțiri K. 10.228, — rebonificările din prețul mărfurilor K. 10.620 și rezervele K. 25.782.

La centrala din Sibii s'a ținut și în anul 1910/11 un curs special pentru casierii însoțirilor, la care au luat parte 27 de însoțiri prin 34 de participanți.

„Rev. Ec.“

## CRONICA.

P. S. Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea, însoțit de P. C. Sa arhimandritul Filaret Musta, a sfințit Duminecă biserica din Cliciova în protopresbiteratul Făgetului.

Chorul bis. al universitarilor români din Budapesta s'a constituit, alegîndu-și de președinte de onoare pe d. Dr. Iosif Gáll, ear de prezident activ pe adv. Dr. Liviu Linția; dirigent Ion Fira.

Profesorul universitar Dr. Sextil Pușcariu din Cernăuț a fost distins de Regele Carol, cu ordinul „Coroana României“ în grad de comandor.

Teologul Virgil Musta (Glimboca) și d-șoara Veturia Maranu (Ciclova-rom.) logodiți. Sincere felicitări!

I. P. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei a rostit la desvălirea statuei lui Mihail Kogălniceanu din Iași următoarea rugăciune:

Doamne Dumnezeu nostru, Celace cu puterea Ta ai făcut pe om, din care ai întemiat neamul omenesc, și cu înțelepciunea Ta orînduiești popoarele, ridicînd din mijlocul lor bărbați plini de duhul înțelegerii și al priceperii, care să le îndrumeze spre a face voea Ta, pentru fericirea lor. Auzi-ne pre noi ceice ne-am adunat azi în jurul chipului acestuia, ce s'a ridicat de poporul român pentru pomenirea alesului Tău Mihail (Kogălniceanu), marele fiu al României, rînduit de Tine să fie neamului nostru luminător în zile bune și povătuitor în zile grele. Rugămu-ne Tîe, scrie numele lui în cartea aleșilor Tăi, și precum în vremea veche ai poruncit să se așeze semn de peatră spre aducerea aminte de faptele mari, săvirșite de aleșii poporului, întru numele Tău, așa și acum binevoiește a întări chipul acesta ca să stea neclintit și să fie pomenire vecinică a alesului Tău Mihail și a faptelor lui vrednice de pildă pentru urmașii poporului român; și așa, necontenit, subț Pronia Ta, să propășiască neamul nostru pe calea binelui, slăvindu-Te pe Tine, Dumnezeu părinților noștri, acum și totdeauna și în vecii vecilor. Amin.

Inginer Alexu Munteanu (Budapesta) și d-șoara Felicia Albini (Zalatna) logodiți. Multe felicitări!

Braconierul Vasile Vinulescu din Dognecea, care a împușcat pe șumarul Toma Adam, a fost osîndit, pentru vătămare grea trupească, la 2 1/2 ani robie grea.

Marele scriitor rus Maxim Gorki se află greu bolnav pe insula Capri.

Directorul agenției telegrafice, împreună cu mai mulți ziariști italieni, fiind expulzați, au părăsit Sîmbătă Tarigradul.

În satul Buggiate din Italia s'a descoperit ruinele unui templu roman, avînd o vechime de peste două miil de ani.

Revista literară „Consinzeana“ a apărut la Orăștie cu un sumar bogat și variat.

Pe Marea neagră s'a dezlănțuit o fortună grea, care la țarmul român a stins viața a trei marinari români.

Recentul cutremur de pămînt din Italia a fost îngrozitor. La Catania și-au pierdut viața 20 de oameni.

Rusia numără (la 1 Ianuar 1911) întotal 163,800.000 de suflete.

În școlile mediilor din Budapesta sînt 3673 (45%) băieți, ear la gimnaziile de fete 400 (din 790) eleve de legea mozaică.

Ministrul de finanțe anunță că dela 1 Ianuar 1912 se vor urca prețurile de călătorie pe trenurile ung.

Principele din India Hanul Iulhuddin, cu soția și alți curteni, a sosit cu automobilul în Ardeal, venind din Londra.

La Palermo o fată frumoasă de 20 ani a fost răpită de 2 „domni“ necunoscuți cari punîndu-o într'un automobil, au dispărut fără a li-se mai da de urmă. Consternația la culme.

Niște Englezii au început din nou a face săpături la Ierusalim, la poala muntelui Ophel, unde au stat pe vremuri zidurile vechiului Sion, pentru a descoperi mormîntul lui David și Solomon.

În Franța s'a constatat oficial scăderea alcoolismului.

Din Muntenegru a fost dată afară o trupă sîrbească de operete.

A început a se simți deabinele scumpirea banilor din cauza războiului.

Teologul Stefan Perianu (Crișcior) își va serba cununia cu d. Teodora Ulman (Verșeț), la 22 Octombrie c. în biserica gr. or. rom. din Verșeț.

Prof. Ion N. Florescu a fost numit suplinitor la catedra de contabilitate a școlii comerciale din Turnu-Severin.

Se zvonește că pela sfîrșitul lunii curente regele Petru al Serbiei va face monarhului nostru o vizită la Budapesta.

Din imperiul cersesc al Chinei vin mereu știri despre o răzvrătire împotriva dinastiei din Peking.

Alexandru Mark cu d-șoara Mărioara Gherga (Oravița-rom.) fidanțați. Felicitări!

Serbările dela Iași au decurs în mod impunător. A fost o serbătoare mare a biruinței culturii românești. Participarea Familiei regale și a atîtor reprezentanți străini, cum și conferința în limba franceză a învățatului Român Nicolae Iorga, însfîrșit zborul măreț a lui Vlaicu, au ridicat mult prestigiul neamului românesc în fața străinătății. „Viitor de aur românimea are, îi prevăz prin secolii a ei înălțare“... Moartea subită a profesorului bulgar Agura a fost, însă, ca un strop de oțet într'un șofei de lapte... Cîntă mîngaiere, cîntă întărire sufletească și pentru noi cei dela periferii un asemenea mare praznic cultural!

N. Stanilă, casierul băncii „Dunăreana“ din Temes-Cubin a încetat din viață. Odiniască în pace!

Vichentie Pircea, un țaran din Ciclova-rom., venind Mercuri seara dela birt, i-s'a spart o lampă cu petrol în mină și luînd hainele foc, a ars scrum, dîndu-și sufletul între chinuri îngrozitoare.

N. B. ne scrie, că la Calina defapt s'a deschis școală de stat, sub auspiciile președintelui comitetului parohial ort. rom., care a făcut că la biata școală confesională românească abia au mai rămas 18 copii. (Se poate? N. R.)

Wilfried Iaschke (Budapesta) și d-șoara Gizela Schopper (Oravița) logodiți. Felicitări!

La Jidovin a fost mai deunăzi o ciocnire de trenuri, din care au rămas vulnerate 2 persoane dela tren și un preot românesc.

Reprezentanța com. a Reciței a votat 70.000 cor. pentru trenul Lugoj—Recița.

Zilerul Mihai Korsós, după ce o făcut a spargere destul de îndrăzneță la negustorul Maurițiu Lebovics din Recița, a fost prins și dat pe mîna județului.

## Bibliografie.

A ieșit de subț tipar „Monografia comunei Petrovaselo“, compusă din incidentul serbării jubileului de 100 ani de existență al comunei Petrovaselo. Cartea se extinde pe 120 pagini octav mare și are un cuprins foarte bogat cu 23 ilustrațiuni din localitate. Prețul 2 coroane, plus 20 fil. porto. Ceice doresc a avea această carte au a se adresa autorului: Nicolae Penția, învățător, Românpetre.

Insemnările unui trecător e titlul unui volum de 287 pag. în care poetul nostru Octavian Goga zugrăvește atît de artistic zburcările dela noi.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.  
Redactor-responsabil: Iiie Oravițanu.

**Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în** **PROGRESUL** **în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.**  
**Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!**

„Varadiana“ societate pe acțiuni  
 în Varadia.

### Convocare.

Domnii acționari ai institutului „Varadiana“, societate pe acțiuni în Varadia se învită la **adunarea generală extraordinară** ce se va ține **Duminecă în 4 Novembre st. n. 1911 la 11 ore a. m. în localul institutului.**

#### OBIECTELE:

1. Constituirea biroului.
2. Urcarea capitalului societar.
3. Eventuale propuneri.

Varadia, la 15 Octombrie 1911.

Direcțiunea.

### Aviz.

La **Administrația foii noastre** s'a alcătuit o societate pentru a juca la loterie cu peste 100 de lozuri, dintre cele mai bune,

cu 1—2 trageri în fiecare lună.

Membrii societății vor participa, îndată după plățirea celei dintâi rate, ear după achitarea tuturor 48 de rate lunare, cînd se dizolvă societatea, înafară de eventualul — și foarte probabilul — câștig ce se va împărți între participanți, fiecare membru va primi la mînă cîteun loz din fiecare soi cu care jucăm (foarte bune hîrtii de valoare) și lista tragerilor și pe mai departe — grătuit.

Ceice doresc a se alătura cu noi la acest joc de noroc, cu cele mai bune șanse, să binevoiască a ne aviza grabnic pe cîteo cartă poștală, spre a li-se comunica detaliurile.

### Albert Jancsus

primind prăvalia lui  
**G. Ivaskovits din strada principală**  
**„La mîța neagră“**

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Orăviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

In „Farmacia bătrînă“ a lui  
**Max de Knoblauch,**  
 nou renovată, și ajustată modern, serviciu  
 x-7 prompt și culant.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în  
 băcănă

### GHEORGHE BOGDANU

peste drum de biserica din Oravița-rom.

#### A V I Z.

La **tîmplăria Iohan Formayer**  
 în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costisitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît oricare. Pofțiți și vă convingeți!

### 10 porunci ale agronomului,

foarte însemnate în economie, le capătă ori cine gratis, franco posta, decî fără nicio cheltuială, cine scrie după ele la **Apotecarul Trnkoczy în Laibach**, în Kraina, Austria.

La

### Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

**totfelul de tipărituri,**  
 cu prețuri absolut solide.

### Farmacia „La Sf. Gheorghe“ Oravița

visa-vis de prăvalia lui R. Goldstein în strada principală.

In farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de

**tot soiul de medicamente și diferite parfumuri**  
**franceze, engleze, pudră, săpunuri**  
 și alte articole de tot felul atît pentru țerance, cît și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

**ADOLF GROS, apotecar.**

Banca de asigurare

### „Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnăciei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.